XARİCİ DİLLƏRİN TƏDRİSİ METODİKASI
МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ
METHODOLOGY OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES

UOT 372.881.111.1

ÜMUMTƏHSİL MƏKTƏBLƏRİNDƏ İNGİLİS DİLİNİN TƏDRİSİNDƏ MÜASİR YANAŞMALAR

Mələkxanım Müşviq qızı Abdullayeva
SABAH qrupları, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin magistrantı
ORCİD: 0009-0006-6952-0030
E-mail: melekabdullaa@gmail.com

Açar sözlər: *dilöyrənmə, innovasiya, kommunikasiya, texnologiya, differensiasiya*
Ключевые слова: *изучениеязыка, инновация, коммуникация, технология, дифференциация*
Key words: *language learning, innovation, communication, technology, differentiation*

Müasir dövrdə ingilis dili, qlobal ünsiyyətin, biznesin və elmin əsas vasitələrindən birinə çevrilmişdir. Beynəlxalq əlaqələrin artması ilə birlikdə dil öyrənməyə olan tələbat daha da güclənmişdir. Ümumtəhsil məktəblərində ingilis dilinin tədrisi, sadəcə dil qaydalarının öyrədilməsi ilə məhdudlaşmır, eyni zamanda şagirdlərin ünsiyyət və praktiki bacarıqlarını inkişaf etdirmək önəmli bir məqsəd halını almışdır. Ənənəvi tədris üsulları yerini daha interaktiv, şagird mərkəzli yanaşmalara verməkdədir. İnformasiya və Kommunikasiya Texnologiyalarının (İKT) tədrisə daxil edilməsi ingilis dilinin öyrənilməsini həm daha əlçatan, həm də daha maraqlı etmişdir. Bununla yanaşı, layihə əsaslı və kommunikativ yanaşmalar şagirdlərin aktiv iştirakını təmin edir. Bu yanaşmalar yalnız dil biliklərinin inkişafına deyil, həm də sosial və fərdi bacarıqların artırılmasına kömək edir. Lakin müasir tədris metodlarının tətbiqi həm imkanlar, həm də çətinliklər yaradır. Müəllimlərin texnoloji bilik səviyyəsi və tədris resurslarının mövcudluğu bu sahədə əsas məsələlərdən biridir. Məqalənin məqsədi müasir tədris yanaşmalarının ingilis dilinin öyrənilməsindəki rolunu və səmərəliliyini təhlil etməkdir.

Müasir tədris yanaşmalarının ümumi icmalı. innovativ pedaqoji metodlar. İnnovativ pedaqoji metodlar, ənənəvi tədris yanaşmalarını dəyişdirərək, şagirdlərin aktiv öyrənmə prosesində iştirakını təmin etməyə yönəlir. Bu metodlar yalnız nəzəri biliklərin öyrədilməsinə deyil, həm də praktiki bacarıqların inkişafına diqqət yetirir. Şagirdlər öyrənmə prosesində daha çox iştirak edir və öz təcrübələrinə əsaslanan bilik əldə edirlər.

İKT (İnformasiya və Kommunikasiya Texnologiyaları) İnkişafı və inteqrasiyası. İKT-nin təhsildə istifadəsi, şagirdlərin marağını artırmaqla yanaşı, müəllimlərin tədris prosesini daha təsirli təşkil etməsinə də yardım edir. Rəqəmsal dərs vəsaitləri və interaktiv lövhələr kimi texnologiyalar, dərs məzmununun təqdimatını asanlaşdırır və daha cəlbedici edir. Həmçinin, onlayn təhsil platformaları (məsələn, Moodle, Google Classroom) müəllimlərə dərs materiallarını idarə etmək və şagirdlərlə paylaşmaq imkanı verir. (1)

İngilis dilinin tədrisində innovativ metodlar. Kommunikativ yanaşma (Communicative Approach). Kommunikativ yanaşma, şagirdlərə real həyatda istifadə edə biləcəkləri dil

bacarıqlarını öyrətməyi məqsəd qoyur. Bu yanaşma, şagirdləri danışıq, dinləmə və digər interaktiv məşqlər vasitəsilə aktiv şəkildə dil öyrənməyə cəlb edir. Danışıq və dinləmə bacarıqlarının inkişafı bu yanaşmanın əsasını təşkil edir, belə ki, şagirdlər gündəlik həyatda qarşılaşa biləcəkləri vəziyyətlərə uyğun dil qabiliyyətlərini inkişaf etdirirlər.

Layihə və problem əsaslı öyrənmə (Project-Based and Problem-Based Learning). Bu yanaşma şagirdləri müstəqil düşünməyə və problemləri həll etməyə təşviq edir. Şagirdlər öz öyrənmə prosesində aktiv iştirak edərək, müəllimlərinin rəhbərliyi ilə müxtəlif mövzular üzərində tədqiqatlar aparırlar.

Layihə Əsaslı Öyrənmə (Project-Based Learning): Şagirdlər müəyyən mövzu üzrə layihələr hazırlayaraq tədqiqat aparır və nəticələrini təqdim edirlər. Bu yanaşma yaradıcılığı və tədqiqat bacarıqlarını inkişaf etdirir. Məsələn, "İqlim dəyişikliyi və onun təsirləri" mövzusu üzərində hazırlanan bir layihə şagirdlərə tədqiqat aparmaq və öyrəndiklərini tətbiq etmək imkanı yaradır. (4)

Kollaborativ və Qrup İşinə Əsaslanan Yanaşma (Collaborative and Group-Based Approach). Kollaborativ yanaşmalar şagirdləri birgə işləməyə və birgə qərar qəbul etməyə təşviq edir. Qrup işləri, şagirdlərə fərdi bacarıqlarını inkişaf etdirməkdən əlavə, komanda işinin və qarşılıqlı əlaqənin əhəmiyyətini öyrədir

Texnologiyanın ingilis dili tədrisində rolu. rəqəmsal platformaların istifadəsi. Rəqəmsal platformalar və texnoloji resurslar tədris prosesini interaktiv, əlçatan və daha səmərəli edir. Bu, şagirdlərin dil öyrənmə prosesində aktiv iştirakını təmin edir və müəllimlərə müxtəlif dərs metodlarını tətbiq etmək imkanı yaradır.

Onlayn Resurslar: Coursera, Duolingo, Quizlet, və Khan Academy kimi platformalar şagirdlərə istənilən vaxt və məkanda əlavə materiallarla məşğul olmağa imkan verir. (4)

Proqramlar və Mobil Tətbiqlər: Duolingo, Babbel və Memrise kimi mobil tətbiqlər şagirdlərin hərəkətdə olduğu zaman belə dil öyrənmələrini dəstəkləyir. Bu, xüsusilə şagirdlərin gündəlik həyatlarına uyğunlaşa bilən bir öyrənmə təcrübəsi yaradır. (2)

Distant təhsil və hibrid yanaşma. Distant və hibrid yanaşma müasir tədrisdə geniş yayılmış modellərdən biridir. Bu yanaşmalar tədris prosesini çevik və əlçatan edir.

Distant Təhsil: Şagirdlər sinifdən kənarda, onlayn platformalar vasitəsilə dərslərdə iştirak edə bilirlər. Bu, xüsusilə pandemiya dövründə populyarlaşmışdır və təhsilin davamlılığını təmin edir.

Hibrid Yanaşma: Ənənəvi və onlayn dərslərin qarışığı olan bu yanaşma, şagirdlərin həm fiziki siniflərdə, həm də onlayn mühitdə öyrənməsini təmin edir. Məsələn, dərslərin bir hissəsi sinifdə keçirilərkən, digər hissəsi onlayn tapşırıqlar və müzakirələrlə tamamlanır. (3)

Müasir yanaşmaların üstünlükləri və çağırışları. Şagird Motivasiyasının Artırılması. Müasir texnologiyalar və interaktiv dərs metodları şagirdlərin dərsə marağını artırır. Fərqli öyrənmə resurslarının mövcudluğu şagirdlərin öyrənmə prosesinə daha çox cəlb olunmasına səbəb olur. Oyun əsaslı öyrənmə və rəqəmsal platformalar motivasiyanı artıran əsas amillərdən biridir.

Problemin aktuallığı. Müasir təhsil sistemində ingilis dili tədrisinin önəmi gün keçdikcə daha da artır. Qloballaşmanın və informasiya cəmiyyətinin inkişafı ilə, ingilis dili qlobal ünsiyyətin, biznesin, elmin və mədəniyyətin əsas vasitəsi halına gəlmişdir. Bu səbəbdən, ingilis

dilinin tədrisində effektiv yanaşmaların tətbiqi zəruridir. Təhsil sahəsində baş verən dəyişikliklər, texnoloji inkişaflar və şagirdlərin öyrənmə tələblərinin dəyişməsi müasir metodların istifadəsini qaçılmaz edir.

Problemin elmi yeniliyi. Bu məqalənin elmi yeniliyi, ingilis dilinin tədrisində müasir yanaşmaların təsirliliyinin və çağırışlarının təhlilinə yönəlmişdir. Ənənəvi tədris metodları ilə müqayisədə, müasir yanaşmaların (kommunikativ yanaşma, layihə əsaslı öyrənmə, İKT inteqrasiyası və s.) təhsil prosesində necə daha yaxşı nəticələr verdiyi, şagirdlərin dil bacarıqlarını inkişaf etdirərkən eyni zamanda onların sosial və fərdi bacarıqlarını necə gücləndirdiyi nəzərdən keçirilir.

Problemin praktik əhəmiyyəti və tətbiqi. Bu məqalənin praktik əhəmiyyəti, ingilis dili tədrisinin müasir yanaşmalarla daha effektiv hala gətirilməsi və bu yanaşmaların təhsil mühitində tətbiqinin təkmilləşdirilməsidir. Müasir tədris metodları, şagirdlərin dil bacarıqlarını inkişaf etdirməklə yanaşı, onların sosial və fərdi bacarıqlarını da gücləndirir

Ədəbiyyat

1. "Azərbaycan Respublikasında ümumtəhsil məktəblərinin informasiya və kommunikasiya texnologiyaları ilə təminatı Proqramının (2005-2007-ci illər) təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı. Bakı, 21 avqust 2004.
2. Azərbaycan Respublikasında 2008-2012-ci illərdə təhsil sisteminin informasiyalaşdırılması üzrə Dövlət Proqramı. Bakı, 10 iyun 2008.
3. A. İsrayılqızı. Rəqəmsal bacarıqlar informasiya mədəniyyətinin təməlidir. Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutu, 2022, C. 90, № 3, S.116-119.
4. H.Paşayev. Təhsilimizdə rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi. Azərbaycan, 2022, 13 may, S.10.
5. N.Ə. Həsənova, Ş.H. Cəfərli. Müasir təhsil rəqəmsal kitabxanalar, Elmi-nəzəri və praktik jurnal, 2015, №2, S.89-96.

М.М. Абдуллаева

Современные подходы к преподаванию английского языка в общеобразовательных школах

Резюме

Современные подходы в обучении английскому языку значительно повышают вовлеченность учащихся и способствуют развитию реальных языковых навыков. Коммуникативные методы, проектное обучение и интеграция технологий позволяют учащимся более эффективно и быстро осваивать язык. Эти подходы не только повышают мотивацию, но и развивают критическое мышление, самостоятельное обучение и навыки сотрудничества. Тем не менее, внедрение современных методов сталкивается с трудностями, особенно в подготовке учителей и доступности ресурсов. Решение этих вопросов через профессиональное развитие учителей и обеспечение ресурсами необходимо для устойчивого прогресса. В целом, использование современных методов обучения создаёт

более эффективную и ориентированную на учащегося среду для изучения английского языка.

M.M. Abdullayeva

Modern Approaches in Teaching English in General Education Schools
Summary

Modern approaches in teaching English significantly enhance students' engagement and develop real-life language skills. Communicative methods, project-based learning, and the integration of technology enable students to acquire language skills more effectively and efficiently. These approaches not only increase student motivation but also foster critical thinking, independent learning, and collaboration. However, the implementation of modern methods faces challenges, particularly in terms of teacher preparedness and resource availability. Addressing these issues through continuous professional development and adequate resource allocation is essential for sustainable progress. Overall, the integration of modern teaching methods creates a more effective and student-centered learning environment for mastering the English language.

Redaksiyaya daxil olub: 03.12.2024